

Raport z warsztatu inspiracyjnego
otwierającego projekt
Deep Demonstration:
Zeroemisyjny Kraków 2030

Kraków, Październik 2019

© Pracownia Miejska

Raport z wydarzenia otwierającego projekt
„Zeroemisyjny Kraków”

Nazwa wydarzenia:
„Warsztat inspiracyjny Deep Demonstration:
Zeroemisyjny Kraków 2030”

Termin:
19-20 września 2019 r.

Cele:

- inauguracja projektu Zeroemisyjny Kraków
- zainspirowanie uczestników doświadczeniami zagranicznych miast w zakresie zmniejszania emisji gazów cieplarnianych;
- rozpoczęcie dyskusji o wizji Krakowa jako miasta neutralnego klimatycznie;
- wstępne ustalenia organizacyjne projektu.

Uczestnicy i uczestniczki:
około 50 osób
– przedstawiciele samorządu,
organizacji społecznych,
nauki i biznesu.

Opracowanie:

Małgorzata Surmacz-Wybrańczyk, Pracownia Miejska
(msurmacz-wybranczyk@urbanworkshop.pl)

Niniejszy dokument stanowi zapis efektów pracy warsztatowej – zawierać może skróty myślowe, subiektywne opinie uczestników oraz treści będące wewnątrznieprzeczne, wynikające z różnego poziomu szczegółowości wypowiedzi i wiedzy uczestników warsztatu. Praca warsztatowa stanowi podstawę dalszych prac prowadzonych w projekcie, jednak jej ustalenia nie są dla realizatorów projektu bezwzględnie wiążące. Przepisy w dokumencie stanowią uzupełnienie/rozwińnięcie wyników pracy warsztatowej

Dzień 1.

19 września 2019, czwartek

I. CELE:

1. Zainaugurowanie i przedstawienie ram projektu Zeroemisyjny Kraków;
2. Zainspirowanie uczestników doświadczeniami zagranicznych miast w zakresie zmniejszania emisyjności;

II. UCZESTNICY:

Przedstawiciele samorządu, organizacji społecznych, nauki i biznesu.

III. WYSTĄPIENIA I PREZENTACJE:

OTWARCIE WYDARZENIA

Andrzej Kulig,
I Zastępca Prezydenta Miasta Krakowa
ds. polityki społecznej i komunalnej

Deep Demonstrations of Healthy and Clean Cities

Magdalena Dul-Komosińska, Climate KIC

Moving around the city in a climate-friendly way

Tom van den Nieuwenhuijzen, Amsterdam City Hall

Innovating in time of climate change.
The case of Skopje

Sofija Bogeva, SkopjeLab, Skopje

Inspiracje ze świata
- wyznaczać i przekraczać granice

Justyna Król, Pracownia Miejska

Skąd wiemy co jest możliwe? (video)

Joost Beunderman, Dark Matter Labs

IV. WYNIKI PRACY WARSZTATOWEJ:

Tab. 1. Co zdaniem uczestników i uczestniczek warsztatu jest możliwe, a co nie jest możliwe w Krakowie – wyniki sesji warsztatowej: *the never gonna happen* w kontekście prezentacji doświadczeń Amsterdamu.

CO NIE JEST MOŻLIWE W KRAKOWIE?	CO JEST MOŻLIWE W KRAKOWIE?
<ol style="list-style-type: none"> 1. wprowadzenie zmian w transporcie utrudnione ze względu na potrzebę zmiany podejścia osób mieszkających w mieście i przyjezdnych (dojeżdżających do pracy, turystów); 2. zastosowanie źródeł czystej energii (brak wiatru, niezdiagnozowany potencjał geotermalny¹, niewystarczające obszary pod fotowoltaikę); 3. rezygnacja z gazu do 2030 i oparcie się na źródłach alternatywnych oraz spalania odpadów (ograniczenia: koszty, przyzwyczajenia, dostępność energii z elektrociepłowni węglowej, doświadczenia likwidacji pieców na paliwa stałe); 4. całkowite wycofanie samochodów z centrum; 5. zakup jednego samochodu elektrycznego na kilka rodzin; 6. ograniczenie zanieczyszczeń powietrza na poziomie Amsterdamu w identycznym horyzoncie czasowym; 7. ograniczenie ruchu prywatnych samochodów (bez odważnych decyzji władz lokalnych).	<ol style="list-style-type: none"> 1. opracowanie strategii adaptacji wraz z przeprowadzeniem kilku programów pilotażowych do 2025 r.; 2. wprowadzenie zakazu (lub dalszych ograniczeń) wjazdu do centrum miasta (obręb Plant) samochodów spalinowych; 3. do 2025 r. wycofanie z centrum pojazdów emisyjnych miejskich (np. śmieciarki); 4. domknięcie obwodnicy Krakowa przejmującej ruch samochodowy; 5. wprowadzenie na szerszą skalę samochodów elektrycznych; 6. oferta dopłat do samochodów elektrycznych; 7. rezygnacja z ogrzewania gazowego – podłączenie wszystkich mieszkań do sieci miejskiej; 8. wzrost korzystania z OZE; 9. rozbudowa transportu publicznego w powiązaniu z systemem park&ride; 10. budowa stacji do ładowania pojazdów funkcjonujących w oparciu o OZE; 11. utworzenie krakowskiego klastra energii; 12. wykorzystanie ciepła wytwarzanego przez MPEC również do chłodzenia.

¹W rzeczywistości potencjał geotermalny Krakowa jest badany i diagnozowany:

a) potencjał płytkiej geotermii został zdiagnozowany w projekcie GeoPLASMA ([wyniki tutaj](#))

b) w 2006 powstał [Atlas Wód Geotermalnych Małopolski](#)

CO OGRANICZA ZMIANY?

1. dotychczasowe przyzwyczajenia wielu mieszkańców i mieszkanek;
2. istniejące prawo – potrzeba zmian legislacyjnych;
3. ważne wprowadzenie odległych terminów realizacji poszczególnych działań (np. likwidacji piecyków gazowych);
4. wysokie ceny energii;
5. przeznaczenie zbyt małych kwot na działania przeciwdziałające zmianom klimatu przez budżet państwa;
6. ograniczone możliwości administracji samorządowej;
7. uzależnienie Państwa od energii opartej na węglu.

CO SPRZYJA ZMIANOM?

1. wzrost świadomości społeczeństwa;
2. wzrost zamożności społeczeństwa;
3. aktywność krakowskich organizacji społecznych;
4. otwartość mieszkańców i mieszkanek miasta na nowe rozwiązania.

INNE:

konieczność dalszej odwagi, determinacji w działaniu oraz zmiany sposobu myślenia (zarówno w administracji jak i poza nią)

V. WNIOSKI Z I. DNIA WARSZTATU

1. Problematyka emisyjności w Krakowie ma charakter bardzo złożony i wielowątkowy – zajęcie się tematem zdaniem uczestników i uczestniczek wymaga **dużej odwagi i determinacji**, ponieważ wiąże się przezwyciężaniem wielu trudności, w tym zmiany myślenia/postaw/zachowań mieszkanek i mieszkańców miasta (w tym także administracji samorządowej).
2. Uczestnicy widzą możliwość ograniczenia emisyjności miasta **tylko w dłuższym horyzoncie czasowym**, wskazując na ograniczenia finansowe, legislacyjne (także niesprzyjające czynniki zewnętrzne, w tym politykę Państwa) oraz sprawcze (ograniczone możliwości samorządu) i te związane z dotychczasowym sposobem myślenia i działania.
3. Zmianom myślenia i podjęciu działania na rzecz zeroemisyjności miasta zdaniem uczestników i uczestniczek **sprzyja stopniowy wzrost świadomości mieszkańców i mieszkanek** (potrzeba dalszego wspierania tego wzrostu), idący w parze ze stopniowym wzrostem ich zamożności i otwartości, także na inspirację ze strony aktywnie działających w mieście organizacji społecznych.
4. Istotną kwestią wskazywaną przez uczestników i uczestniczki warsztatu jest **transport/przemieszczanie się w mieście** – istnieje wyraźna potrzeba ograniczenia ruchu samochodów z silnikami spalinowymi (szczególnie w centrum) wraz z dalszym rozwojem alternatyw i wiedzy o nich (**ważny wątek edukacyjny**).
5. Kolejnym ważnym aspektem wskazywanym przez uczestników i uczestniczki były odnawialne źródła energii – istnieje wyraźna **potrzeba zdiagnozowania potencjału wykorzystania energetyki odnawialnej w mieście** oraz zaprojektowanie systemu efektywnego jej wykorzystania.

Dzień 2.

20 września 2019, piątek

I. CELE:

1. Zarysowanie wizji Zeroemisyjnego Krakowa;
2. Dokonanie wstępnych ustaleń organizacyjnych realizacji projektu (komunikacja w projekcie, uczestnicy kolejnych spotkań, potrzebne materiały etc.)

II. UCZESTNICY:

Przedstawiciele samorządu, organizacji społecznych, nauki i biznesu.

III. WYSTĄPIENIA I PREZENTACJE:

Zeroemisyjny Kraków - gdzie jesteśmy?

Andrzej Łazęcki, Zastępca Dyrektora
Wydziału Gospodarki Komunalnej,
Urząd Miasta Krakowa

Teoria zmiany i metody pracy w 2019 roku i dalej

Justyna Król, Pracownia Miejska

1. „Wizja i cel. Kiedy i w jaki sposób Kraków może stać się zeroemisyjny?”

Konsultacyjna gra planszowa

- a. Kluczowe wątki wizji zeroemisyjnego Krakowa wskazywane przez uczestników warsztatu (I etap):

Tab. 2. Wyniki pierwszego etapu pracy nad wizją
- na co zwracali uwagę uczestnicy?

	Jakość i komfort życia	Zieleń w mieście	Jakość powietrza	Wzrost świadomości i zaangażowania mieszkańców	Opracowanie planu (+ inne działania organizacyjno-formalne)	Rozwój systemu transportowego (ograniczenie roli samochodu)	Efektywność energetyczna	Wykorzystanie niekonwencjonalnych źródeł energii	Pasywna gospodarka komunalna	Kraków liderem zmian legislacyjnych + inspiracja	Neutralność klimatyczna	Komercjalizacja rozwiązań wypracowanych przez naukę	Konkretne parametry ograniczenia emisji
Administracja samorządowa*	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X			X
Nauka	X					X					X		X
Organizacje społeczne	X	X	X			X					X		X
Biznes												X	X
Inne (w tym Climate-KIC)				X						X			X

* administracja samorządowa – przedstawiciele UM Kraków i jednostek miejskich (w tym spółek miejskich) oraz Urzędu Marszałkowskiego

b. Główne składowe propozycji wizji zeroemisyjnego Krakowa (II etap):

● **SYSTEM TRANSPORTU/MOBILNOŚĆ W MIEŚCIE:**

- możliwość poruszania się w mieście bez samochodu,
- wygodne i dostępne alternatywy transportowe wewnątrz miasta,
- popularyzacja poruszania się pieszo,
- możliwość szybkiego wyjazdu z miasta samochodem (mniejszy ruch).

● **ŚWIADOMOŚĆ I ZAANGAŻOWANIE SPOŁECZNOŚCI LOKALNEJ:**

- mieszkańcy posiadają wiedzę na temat zmian klimatu i ich konsekwencji,
- poczucie odpowiedzialności i sprawczości („nawet moje indywidualne działanie ma znaczenie”),
- aktywność i zaangażowanie.

● **JAKOŚĆ ŻYCIA:**

- co najmniej zachowanie jakości życia w mieście do 2030,
- troska o najstarszych.

● **PLANOWANIE PRZESTRZENNE:**

- uporządkowanie miasta,
- rozwój budownictwa ekologicznego (także pasywnego).

● **ROZWÓJ ZIELENI MIEJSKIEJ,**

● **EKOLOGIA:**

- łatwość bycia ekologicznym – dostęp do wiedzy, moda,
- większe wykorzystanie odnawialnych źródeł energii,

● **INSPIRACJA I INNOWACJA:**

- uwzględnienie w strategii rozwoju miasta trendów światowych związanych z przeciwdziałaniem zmianom klimatu i adaptacji do nich,
- Kraków jako “piaskownica legislacyjna”
– możliwość testowania przez miasto nowych rozwiązań prawnych sprzyjających dążeniu do zeroemisyjności

c. Wskazywane terminy:

● **DO 2030 R. SPADEK EMISYJNOŚCI MIASTA O 50%,**

● **DOPROWADZENIE DO ZEROEMISYJNOŚCI NETTO MIASTA (NEUTRALNOŚCI KLIMATYCZNEJ) – ROK 2040 LUB 2050.**

2. „Czego potrzebujemy, by zacząć działać?”

a. „Czego potrzebujemy, by mówić o projekcie?”

„By promować projekt (jego cel: zeroemisyjny Kraków) wśród mieszkańców i innych interesariuszy?”

- przełamania „bańki informacyjnej” – jasne, proste, zwarte i dostępne informacje o projekcie (kto, co, jak, cele, terminy etc.) – broszura lub ulotka oraz jasna komunikacja w sieci;
- zdiagnozowanie problemu emisyjności/zmian klimatu oraz możliwych konsekwencji (także w odniesieniu do samego miasta) i jasne przedstawienie tej diagnozy;
- wypracowania słownika pojęć – jasny opis tego, co rozumiemy poprzez poszczególne słowa i zwroty (np. neutralność klimatyczna, zmiany klimatu, zeroemisyjność, wąskie gardła itp.) – znalezienie wspólnej płaszczyzny dyskusji (zgoda co do tego, o czym rozmawiamy) oraz uspołnienie przekazu;
- budowy marki wokół tematu zeroemisyjności, która wywoła „pozytywny ferment” (w jej ramach uspołnienie przekazu miasta na temat podejmowanych przez administrację i organizacje społeczne działań na rzecz ograniczenia efektów zmian klimatu);
- wypracowania i stosowania języka korzyści opartego na konkretach.

b. „Co jeszcze może się nam przydać?”

- zbadanie motywacji mieszkańców i mieszkank, szczególnie obojętnych, niezaangażowanych, nieprzekonanych (czego potrzebują, na czym im zależy – wygoda, wolność, status, ekonomia?) – sformułowanie skutecznego przekazu;
- zestawienie korzyści dla osób niezaangażowanych (odpowiedź na pytanie „co będę z tego miał/a?”);
- prezentacja udanych, śmiałych realizacji w innych miastach (także bliskich) do dyskusji i inspiracji (pokazanie, że się da);
- zestawienie wartościowych argumentów do wykorzystania dyskusji – np. poradnik „Co powiedzieć sceptykowi, żeby się odsceptyczył”;
- lista działań możliwych do wdrożenia w mieście (powstała także w wyniku przeszukania wniosków z badań prowadzonych przez uczelnię, prototypów);
- dostęp do wyrazistych danych – np. stopa zwrotu z inwestycji, bilans energetyczny a zieleń, także dotyczące bezpośrednio jakości życia w mieście (np. korki).

c. „Czego potrzebujemy, by wnieść nasz wkład w projekt?”

- informowania z wyprzedzeniem o terminach kolejnych spotkań (jasny, dostępny harmonogram) umożliwiające wygospodarowanie czasu na udział;
- informowania o tematyce i celach spotkań celem efektywnego doboru grupy – uczestników specjalizujących się/zainteresowanych określonym wątkiem tematycznym;
- pewności, że zaangażowanie w projekt „Zeroemisyjny Kraków” (poświęcenie swojego czasu, wiedzy, entuzjazmu) zostanie owocnie wykorzystane (konkretne rezultaty – na rzecz sprawy i innych osób);
- wsparcia administracji samorządowej dla osób, które chciałyby działać, a nie mają ku temu środków finansowych (informacja o możliwych sposobach działania).

d. Inne, ważne oczekiwania uczestników i uczestniczek warsztatów:

- jasny i spójny sygnał ze strony administracji samorządowej, że problematyka emisyjności miasta jest dla niej ważna (poważne podejście do problemu);
- wypracowanie jasnej i spójnej wizji miasta w kontekście działań klimatycznych (także jej graficzne przedstawienie);
- zaangażowanie dużej grupy osób – wieloetapowe konsultacje, które mają faktyczne znaczenie;
- **podkreślenie potrzeby współdziałania wszystkich sektorów;**
- zaangażowanie liderów opinii – dobrych przykładów idących z góry;
- śmiałe zaangażowanie miasta jako wzoru dla innych miast – poczucie dumy wśród mieszkańców i mieszkanki z tego, że ich miasto jest liderem ważnej zmiany;
- możliwość zaangażowanie w praktyczne działania, a nie same dyskusje;
- wynikami projektu powinny być nie tylko konsultacje, ustalenia i plany, ale także konkretne działania.

V. WNIOSKI Z II. DNIA WARSZTATU

1. Powstałe w trakcie warsztatów **propozycje wizji zeroemisyjnego Krakowa są wieloaspektowe**, uwzględniają wątek transportowy (mobilności), jakości życia w mieście, zieleni, planowania przestrzennego, ekologii oraz roli miasta jako lidera zmiany i inspiratora.
2. Aby szerzej promować projekt Zeroemisyjny Kraków i działać na jego rzecz (zaangażowanie czasu, wiedzy, doświadczenia) **uczestnicy i uczestniczki zgłosili zapotrzebowanie na wartościowe (napisane jasnym, komunikatywnym językiem) materiały informacyjne** na temat problemu (diagnoza zmian klimatu i konsekwencji obecnej emisyjności w mieście) oraz projektu, jego celów, założeń itp.
3. Ważną potrzebą zgłaszaną przez uczestników i uczestniczki warsztatów jest również **dostęp do pakietów wiedzy** (nie tylko o tym „co”, ale także „jak”), które mogą zostać przez nich wykorzystane w dyskusjach, argumentowaniu potrzeby zmiany oraz faktycznych zmianach nawyków mieszkańców i mieszkańek.
4. Uczestnicy i uczestniczki warsztatu oczekują zapewnienia **faktycznego wpływu ich zaangażowania, poświęconego czasu, przekazanej wiedzy i doświadczenia w postaci realnych rezultatów projektu.**

Kraków, Październik 2019

© Pracownia Miejska